

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/42

Karar Sayısı : 2009/50

Karar Günü : 12.3.2009

R.G. Tarih-Sayı :25.06.2009-27269

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

1-Tufanbeyli Asliye Ceza Mahkemesi (Esas: 2007/42)

2-Türkoğlu Sulh Ceza Mahkemesi (Esas: 2008/23)

3-İzmir 26. Asliye Ceza Mahkemesi(Esas: 2009/2)

İTİRAZLARIN KONUSU : 4.12.2004 günlü, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinin, 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 23. maddesiyle eklenen (7) numaralı fıkrası ve (11) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'nın 2., 11., 12., 13. ve 141. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bakılmakta olan davalarda, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptali için başvurmuşlardır.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun itiraz konusu kuralları da içeren 231. maddesi şöyledir:

"Madde 231 - (1) Duruşma sonunda, 232 nci Maddede belirtilen esaslara göre duruşma tutanağına geçirilen hüküm fıkrası okunarak gerekçesi ana çizgileriyle anlatılır.

(2) Hazır bulunan sanığa ayrıca başvurabileceği kanun yolları, mercii ve süresi bildirilir.

(3) Beraat eden sanığa, tazminat isteyebileceği bir hâl varsa bu da bildirilir.

(4) Hüküm fıkrası herkes tarafından ayakta dinlenir.

(5) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, (Değişik ibare: 5728 - 23.1.2008 / m.562) "iki yıl" veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Hükümün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

gerekir.

(7) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

(8) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle, sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine,

karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zamanaşımı durur.

(9) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Altıncı fıkranın (c) bendinde belirtilen koşulu derhal yerine getiremediği takdirde; sanık hakkında mağdura veya kamuya verdiği zararı denetim süresince aylık taksitler halinde ödemek suretiyle tamamen gidermesi koşuluyla da hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir.

(10) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesi kararı verilir.

(11) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklerle aykırı davranması halinde, mahkeme hükmü açıklar. **Ancak mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.**

(12) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.

(13) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(14) (Ek fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.23.md;Değişik fıkra: 23/01/2008-5728 S.K./562.mad) Bu maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, Anayasanın 174 üncü maddesinde koruma altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanmaz."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 11., 12., 13. ve 141. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, 11.4.2007, 27.3.2008 ve 29.1.2009 günlerinde yapılan ilk inceleme toplantılarında dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

Türkoğlu Sulh Ceza Mahkemesinin başvurusuna ilişkin 2008/23 Esas sayılı dava ile İzmir 26. Asliye Ceza Mahkemesinin başvurusuna ilişkin 2009/2 Esas sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2007/42 Esas sayılı dava ile birleştirilmesine, birleştirilen davaların esaslarının kapatılmasına, esas incelemenin 2007/42 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararlarında, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının Anayasa'nın 141. maddesi gereğince yargının görevleri arasında bulunduğu, itiraz konusu kurallarla getirilen düzenleme ile sanıklar hakkındaki davanın beş yıl gibi bir süreye uzatılmasının sanığın durumunda belirsizliğe yol açtığı, hukuk devletinde yurttaşların haklarındaki yargılamaların bir an önce sonuçlandırılıp hukuki durumlarının bir kesinliğe kavuşturulmasını isteme haklarının adil yargılanma hakkının bir parçası olarak görülmesi gerektiği, hakkında hükmün açıklanmasının ertelenmesi kararı verilen sanığın eylemi karşılığında aldığı veya alacağı cezanın belirsiz olduğu, erteleme koşullarına uygun davranılmaması halinde hakkında hangi tür cezanın verileceği, verilen cezanın ertelenip ertelenmeyeceği, seçenek yaptırımların uygulanıp uygulanamayacağı gibi hususların sanık tarafından bilinemeyeceği, beş yıl gibi uzun bir süreyle bu belirsizliğin sürdürülmesinin adil yargılanma ilkesine aykırı olduğu, deneme süresi içerisinde suç işlenmesi halinde duruşma açarak sanığın hukuki durumunun belirlenmesinin gerektiği, bu durumda ise daha önce sanık

lehine uygulanması düşünülebilecek hükümlerin ikinci yargılamada uygulanma koşullarını yitirebileceği, itiraz konusu kural ile Türk Ceza Kanunu'nun 23. maddesindeki düzenlemenin birbiriyle çeliştiği, bu nedenlerle itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 2., 12., 13. ve 141. maddelerine aykırı bulunduğu ileri sürülmüştür.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi ile getirilen düzenlemeye göre, mahkeme, sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza bir yıl (5728 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle iki yıl) veya daha az süreli hapis veya adli para cezasıysa, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilecektir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması durumunda, sanık beş yıl denetim süresine tabi tutulacak, denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği takdirde hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesine karar verilecektir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılabilmesi için;

- Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,
- Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,
- Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

gerekir. (9) numaralı fıkraya göre, zarar derhal giderilemiyorsa, mağdura veya kamuya verdiği zararı denetim süresince aylık taksitler halinde ödemek suretiyle tamamen gidermesi koşuluyla da sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmeden önce, sanığın kendisine yüklenen suç işlediğinin sabit görülmesi ve işlediği suç dolayısıyla hakkında cezaya hükmolunması gerekir. Ancak, mahkeme sanık hakkında mahkumiyet kararını kurduktan sonra vereceği kararla, bu mahkumiyet kararının açıklanmasını geri bırakacaktır.

231. maddenin itiraz konusu (7) numaralı fıkrasına göre, açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkum olunan hapis cezası ertelenemeyecek ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemeyecek; (11) numaralı fıkrasına göre de beş yıllık denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülöklere uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesine karar verilecektir. Aksi takdirde, mahkeme hükmü açıklayacak, ancak bu durumda mahkeme, kendisine yüklenen yükümlölükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşulların varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkumiyet hükmü kuracaktır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına karşı itiraz yoluna başvurulabilir. Geri bırakma süreci içerisinde dava zamanaşımı süresi durur. Söz konusu kararlar ayrı bir sisteme kaydedilir ve bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması ile ilgili kurallar kurumun tamamı gözetilerek değerlendirilmelidir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildikten sonra öngörülen süre adından da anlaşıldığı gibi bir deneme süresidir. Kurum yalnızca sanığın menfaat ve çıkarları düşünülerek getirilmiş olmayıp, önemli ölçüde toplum menfaati ve kamu düzeninin korunması amaçlanmıştır. Mukayeseli hukukta suç ve suçlulukla mücadele, suç işlenmesinin önlenmesi ve caydırıcılık açısından bu ve buna benzer kurumlara geniş biçimde yer verildiği görülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, Anayasa'nın ve yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir. Hukuk devletinde yasakoyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir.

Ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından yasakoyucu Anayasa'nın temel ilkelerine ve ceza hukukunun ana kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçülerdeki ceza yaptırımlarıyla karşılanmaları gerektiği, hangi hal ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği, soruşturma ve yargılamaya ilişkin olarak hangi yöntemlerin uygulanacağı gibi konularda takdir yetkisine sahiptir.

Yasakoyucunun itiraz konusu kurallarla suç ve suçlulukla mücadelede, caydırıcılık ve suç işlenmesinin önlenmesini amaçladığı anlaşıldığından takdir yetkisini bu yönde kullanmasında Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık görülmemiştir, iptal isteminin reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralların Anayasa'nın 12., 13. ve 141. maddeleri ile ilgisi görülmemiştir.

VII- SONUÇ

4.12.2004 günlü, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinin, 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 23. maddesiyle eklenen (7) numaralı fıkrası ve (11) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

12.3.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Esas Sayısı : 2007/42
Karar Sayısı : 2009/50

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ